

A Médiatanács 1349/2017. (XII. 12.) számú határozatának kivonata

Tényállás

A Magyar Hírlap Online (www.magyarhirlap.hu) internetes sajtótermékben és a Magyar Hírlap című napilapban 2017. július 10-én megjelent „Eddig és ne tovább! Ideje levernünk a cölöpöket” című újságcikk a Budapest Pride felvonulás apropóján foglalkozott a magyarországi homoszexuális kisebbség helyzetével.

A szerző egy nyolcpontos felsorolásban ismertette a homoszexuális emberekkel kapcsolatos véleményét és a jogaik korlátozására vonatkozó elképzeléseit. Először a „meleg” kifejezés használatát kifogásolta, mert véleménye szerint ez egy pozitív jelentésű szó egy „*ellenszenves dolog*” megnevezésére, majd kifejtette, hogy a homoszexualitás „*abnormális, mert gusztustalan és életidegen, és a normális embernek ettől teljesen felfordul a gyomra*”. Harmadik tételként ismertette a hatályos szabályozást, miszerint Magyarországon házasságot azonos nemű párok nem köthetnek, gyereket nem fogadhatnak örökbe. Ezt követően leszögezte, hogy a homoszexualitás magánügy, így annak nyilvános demonstrálása (rendezvényeken, felvonulásukon) nem csak elítélendő, de tiltandó is. Ötödik tételében – az oroszországi szabályozást példaként felmutatva – javaslatot tett a szavai szerint „*homoszexuális propaganda*” tiltására: „*Ne lehessen »felvilágosítás« keretében azzal tömni a gyerekeink fejét, hogy az azonos neműek közötti szexuális kapcsolat normális.*” Ezután tért rá a szexuális orientáció alapján megkülönböztetett állampolgárokat érintő javaslatára, amely szerint egyes társadalmi pozíciókat, munkaköröket nem tölthetnének be nem heteroszexuális identitásukat nyíltan vállaló emberek. Az elképzelés szerint homoszexuális állampolgár nem lehetne vezető politikus (miniszterelnök, miniszter), tanár („*Gyermekeinket ne neveljék homoszexuális tanárok*”), vagy például a Nemzeti Színház igazgatója. A szerző hetedik tételében megfogalmazott javaslata szerint a bizonyos közfeladatokat végző munkakörök betöltői megtagadhatnák a hivatásukból adódó feladataik elvégzését, ha azt homoszexuális állampolgárok szolgálatában kellene tenniük. A javaslat szerint a rendőr például nem lenne köteles megvédeni egy „melegfelvonulás” résztvevőit az ellenük erőszakos bűncselekményeket elkövetőkkel szemben, vagy az anyakönyvvezető megtagadhatná az azonos neműektől az élettársi viszony bejegyzését. Végül az újságcikk az Európai Unió és emberi jogi érvek elvetésére és a homoszexualitás abnormalitásának propagálására szólított fel.

A Médiatanács döntése

A médiatartalom-szolgáltató a cikk közzétételével megsértette a kirekesztésre alkalmas médiatartalmak közzétételét tiltó törvényi rendelkezést, ezért a Médiatanács a jogsértő magatartás tanúsítását megtiltotta, és a médiatartalom-szolgáltatót az írást honlapjáról történő eltávolítására, a jogsértés tényére utaló közlemény közzétételére, továbbá 150 000 Ft bírság megfizetésére kötelezte.

A Médiatanács döntésének indokai

1. Az Smtv. 17. § (2) bekezdésének megsértése

Az újságcikk szerzője a „Budapest Pride” kapcsán tételekbe szedte a homoszexuális közösséget érintő véleményét és javaslatait.

A jogszabályhely által védeni kívánt közösség bármely ismérv alapján elkülönülő személyek csoportját jelentheti, a cikkben érintett homoszexuálisok pedig nyilvánvalóan ilyen – szexuális orientációjukat tekintve egyértelműen azonosítható – közösségnek minősülnek [összhangban a korábbiakban idézett 96/2008. (VII. 3.) AB határozatban foglaltakkal].

Írásának első három tételében a szerző az egynemű kapcsolatok életidegenségét szögezte le, ellenszenvesnek, abnormálisnak, gusztustalannak és gyomorforgatónak nevezve az ilyen emberi kötelékeket, illetve helyeselte, hogy Magyarországon homoszexuális párok nem köthetnek házasságot és nem fogadhatnak örökbe gyerekeket.

Negyedik tétele a homoszexuális személyek gyülekezési jogának (békés összejövetelek, felvonulások tartása, amelyen a résztvevők szabadon kinyilváníthatják véleményüket) korlátozását javasolta. A szerző véleménye szerint a homoszexualitás rendezvényeken, felvonulásokon való kifejezése elítélendő, tiltandó.

A hatodik és hetedik tétel a homoszexuálisok egyes pályákról való kitiltására és jogaik gyakorlásának megakadályozására/megnehezítésére tett javaslatot:

„Hatodik tétel egyes társadalmi pozícióknak, illetve foglalkozásoknak a nyíltan vállalt homoszexualitással való össze nem egyeztetetősége. Ezeket a pozíciókat, illetve foglalkozásokat ne lehessen betölteni, illetve művelni nyíltan vállalt homoszexuális orientációval. Gyermekeinket ne neveljék homoszexuális tanárok, Nemzeti Színházunkat ne igazgassa homoszexuális direktor, homoszexuális ne lehessen miniszterelnök, miniszter!”
(...) *„Hetedik tétel, hogy a homoszexuálisokkal munkájuk során kapcsolatba kerülők lelkiismereti aggály esetén ne legyenek kötelesek végrehajtani bizonyos – munkájukból egyébként adódó – feladatokat. Ahogyan egy orvos abortusz végrehajtását lelkiismereti okokból megtagadhatja, kérhesse kimentését a Budapest Pride résztvevőinek védelme alól az a rendőr, aki a homoszexualitást ellenzi, vagy ne kelljen homoszexuális párok élettársi kapcsolatát bejegyezni az azt elvi alapon ellenző anyakönyvvezetőnek.”*

A cikk egésze a homoszexuális közösség többségi társadalomtól való idegensége, elszigeteltsége, különállósága mellett érvelt, a szerző úgynevezett tételei közül a negyedik, hatodik és hetedik pedig az ilyen személyek állampolgári jogainak korlátozását, illetve a jogok gyakorlásának megnehezítését javasolta.

Az egyes közösségekre nézve sértő, akár szélsőséges kifejezéseket is tartalmazó véleménynyilvánítás önmagában nem korlátozható. A vizsgált cikk egyes kijelentései – a szerző szavaival élve: „javaslatai” – azonban a homoszexuális személyek közösségét pusztán ebbéli, a személyiségük lényegét jelentő tulajdonságuk miatt javasolta hátrányos megkülönböztetésben részesíteni. A médiatartalom pusztán szexuális orientációjukra tekintettel fogalmazott meg javaslatokat az említett közösség tagjainak egyes foglalkozásoktól való eltiltására, valamint alkotmányos jogaik korlátozására. A cikk tehát azon túl, hogy sértő, lealacsonyító, becsmérő kifejezéseket tartalmazott, alkalmas lehetett arra, hogy az adott közösség tagjait alkotmányos jogaik érvényesítésében megakadályozza, vagy ezt számukra megnehezítse.

Azon körülmény, hogy a cikk közszereplők álláspontjával szemben fogalmazott meg véleményt, nem releváns a jogszabályhely érvényesülésének vizsgálata szempontjából. Alkotmánybírói döntések is rámutattak arra, hogy az Smtv. 17. § (2) bekezdésében rögzített tilalom a sajtószabadság alkotmányosan igazolható – az egyes közösségek jogainak védelmét szolgáló – korlátozását jelenti. A testület megállapításai szerint ugyanis *„fogalmilag kizárt a demokratikus közvélemény kiépítésének, fenntartásának eszközeként az olyan médiatartalom, amely tagadja a demokrácia intézményes, alapvető jogokhoz kapcsolódó alapértékeit. Nem szolgálja a demokratikus véleményképzést és döntéshozatalt az olyan médiatartalom, amely a demokrácia értékeivel ellentétes nézeteket hirdet”*

(165/2011. (XII. 20.) AB határozat). Egyes társadalmi csoportok, közösségek kirekesztésére alkalmas véleményközlés vitathatatlanul a demokratikus intézményrendszer biztosította alapvető jogok tagadása.

A fentiek alapján az írás kirekesztő volt a homoszexuális közösséggel szemben, mert annak egészét a többségi társadalomtól elkülönülő, valamint bizonyos munkakörök betöltésére szexuális orientációja miatt nemkívánatos és egyben alkalmatlan, alapvető állampolgári jogaitól való megfosztásra érdemes csoportként mutatta be. A médiatartalom alkalmas volt arra, hogy a homoszexuálisokkal – mint szexuális orientációjukra tekintettel a társadalomban egyértelműen azonosítható személyek közösségével – szembeni sztereotip, kirekesztő gondolatok kialakítását eredményezze, vagy a már esetlegesen meglévő ilyen nézetek felerősítésére.

A fenti megállapítások nem állnak szemben a médiatartalom-szolgáltató eljárás során tett nyilatkozatában foglalt álláspontjával, hogy egy demokratikus jogállamban a „Pride” gondolatvilágával ellentétes véleményeknek is helyet kell biztosítani a közbeszédben. Az ilyen vélemények valóban jogosan követelhetnek helyet maguknak a közbeszédben – még abban az esetben is, ha azt az érintett közösség magára nézve sérelmesnek ítéli. Az említett gondolatvilággal való szembenállás azonban nem fejezhető ki oly módon, hogy az már az adott közösség kirekesztését, társadalmon belüli elszigeteltségét segítség elő vagy erre irányuljon, ez ugyanis a vélemény- és sajtószabadság alapjogának érvényesülésére tekintettel sem igazolható.

2. Az Smtv. 17. § (1) bekezdésének érvényesülése

Az Smtv.-beli gyűlöletkeltés az erőszak érzelmi előkészítését, az erőszakos konfliktusmegoldásra való buzdítást jelenti, ilyen hatást azonban az írás az olvasóból nem válthatott ki.

A médiatartalom-szolgáltató nyilatkozatával egyezően a szabad véleménynyilvánítás joga kiterjed a „Pride” szellemiségével, gondolatvilágával ellentétes megnyilvánulásokra is, azaz a homoszexualitást ellenző vélemények korlátozás nélkül megjelenhetnek bármely médiatartalomban, feltéve, hogy nem ösztönöznek a demokratikus eszméktől idegen, érzelmek által vezérelt, erőszakos konfliktusmegoldásra.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatából ismert tétel ugyanis, hogy a véleménynek tartalom alapú korlátja nincs, a véleménynyilvánítás szabadsága kiterjed a sértő, bántó, szélsőséges álláspontok közzétételének lehetőségére is.

A sajtószabadságot értelmező első határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy *„a sajtó szabadságát arra figyelemmel kell garantálnia az államnak, hogy a sajtó a véleményalkotáshoz szükséges információszerzésnek, a véleménynyilvánításnak és véleményformálásnak kitüntetett jelentőségű eszköze. (...) A sajtószabadság egyéni alapjogként abban az értelemben eszköz, hogy felerősíti az egyéni véleménynyilvánítás hatását, és támogatja a demokratikus közvélemény közérdekű ügyekről való tájékoztatását, a közérdekű ügyekkel kapcsolatos véleményformálást”* [37/1992. (VI. 10.) AB határozat].

A 30/1992. (V. 26.) AB határozat kifejtette: *„a szabad véleménynyilvánításhoz való jog a fentiek szerint nem csupán alapvető alanyi jog, hanem e jog objektív, intézményes oldalának elismerése egyben a közvélemény, mint alapvető politikai intézmény garantálását is jelenti. A szabad véleménynyilvánítás jogának kitüntetett szerepe ugyan nem vezet arra, hogy ez a jog – az élethez vagy az emberi méltósághoz való joghoz hasonlóan – korlátozhatatlan lenne, de mindenképpen azzal jár, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jognak valójában igen*

kevés joggal szemben kell csak engednie, azaz a véleményszabadságot korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni.”

A vizsgált újságcikk, noha több pontja súlyosan sértő, lealacsonyító a homoszexuális közösségre nézve, és alkalmas e közösség kirekesztésére, nem érte el a gyűlöletkeltésnek az alkotmánybírósági és hatósági gyakorlatban meghatározott szintjét. Érvelésével a szerző elsősorban a befogadók gondolkodására próbált hatni. Megjegyzései (például: „a homoszexualitás abnormális, mert gusztustalan és életidegen, és normális embernek ettől teljesen felfordul a gyomra”) sértőek lehettek az adott közösség tagjaira nézve, a közönség mint befogadók számára pedig sztereotip gondolatok felerősítését eredményezhette, azonban a közösségre reális veszélyt jelentő, kizárólag érzelmi alapokon nyugvó, ellenséges indulat, gyűlöletérzet kiváltására nem alkalmasak.

A fentiekre figyelemmel a médiatartalom-szolgáltató nem sértette meg az Smtv. 17. § (1) bekezdését.